

**TİCARİ HAVA TAŞIMA İŞLETMELERİNDE GÖREVLİ YER DERSİ, YOL EĞİTİMİ,
ALİŞTİRMA UÇUŞU VE KONTROL YAPACAK KOKPİT VE KABİN EĞİTMENLERİNE
İLİŞKİN ASGARİ GEREKLİLİKLER TALİMATI**

(SHT OPS N - O)

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Talimatın amacı, iç ve dış hatlarda tarifeli veya tarifesiz seferlerle ücret karşılığında yolcu veya yük taşımak üzere kurulmuş ticari hava taşımacılığı yapan işletmelerde yer dersi, yol eğitimi, alıştırma uçuşu ve kontrol yapacak kokpit ve kabin eğitmenlerine ilişkin asgari gereklilikleri düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Talimat; ticari hava taşımacılığı yapmak üzere kurulmuş, kurulacak veya hali hazırda bu işletmeciliği yapan tüzel kişileri ve bu tüzel kişilerde bu Talimat kapsamında görevli olan veya görevlendirilecek olan gerçek kişileri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Talimat, 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ve 10/11/2005 tarihli ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Talimatta geçen;

- a) AOC: işletme ruhsatını,
- b) CRM: ekip kaynak yönetimini,
- c) CRMI: ekip kaynak yönetimi eğitmenini,
- ç) DGR: tehlikeli madde kurallarını,
- d) ESET: acil durum ve emniyet teçhizatı eğitimini,
- e) Genel Müdür: Sivil Havacılık Genel Müdürünü,
- f) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,
- g) Helikopter: belli bir piste ihtiyaç göstermeksizin karada ve denizde bir noktaya inen kalkan, motor gücü ile seyreden, havadan ağır hava aracını,
- ğ) HPL (İnsan Performans Limitleri) : Havacılık operasyonlarının etkinliği, güvenliği ve emniyeti üzerine etkisi olan insan yetenekleri ve limitlerini,

h) İşletme ruhsatı: işletmecilere iç ve dış hatlarda tarifeli veya tarifesiz seferlerle ücret karşılığında yolcu veya yük taşımak üzere ticari hava taşımacılığı yapabilmeleri için Genel Müdürlük tarafından verilen belgeyi,

ı) İşletmeci: iç ve dış hatlarda tarifeli veya tarifesiz seferlerle ücret karşılığında yolcu veya yük taşımak üzere ticari hava taşımacılığı yapmak üzere Genel Müdürlük' ten işletme ruhsatı almış gerçek ve tüzel kişileri,

i) Kaptan pilot: uçuş görevi süresince uçağın her türlü harekâtından sorumlu ve belirli ehliyete sahip pilotu,

j) Kontrol Kabin Amiri: İşletme standartlarına uygun olarak, Kabin Ekiplerinin yer, uçakbaşı ve uçuş kontrollerini yapan Kabin Amiri.

k) LC: yol kontrolünü,

l) LIFUS: gözetim altında yol eğitimini,

m) Teknik Denetçi: Genel Müdürlük tarafından işletmecinin denetim ve kontrollerini gerçekleştirmek için yetkilendirilmiş personeli,

n) Ticari hava taşımacılığı: ücreti karşılığı yolcu, yük ve posta taşımak üzere yapılan uçuşları,

o) Ticari operasyon: ticari hava taşımacılığı tanımı dışında kalan ticari hava operasyonlarını,

ö) Uçak: havadan ağır, motor gücü ile seyreden kara, deniz veya kara ve denize inip kalkabilen hava aracını,

ifade eder. Bu Talimatta yer almayan tanımlar için SHT OPS 1 ve SHT OPS 3'te yer alan tanımlar kullanılır.

İKİNCİ KISIM

Genel Esaslar

Eğitim ve kontrol programları

MADDE 5 – (1) İşletmeciler, hizmetin uluslararası standartlarda yapılması amacıyla operasyon tipine ve bölgesine göre işletmede görev yapan tüm personelin temel, tip, dönüşüm, tazeleme, yenileme, yol, alıştırma ve uygulamalı eğitim ile kontrol gerekliliklerini yerine getirmek üzere işletme el kitapları içerisinde eğitim ve kontrol programlarını hazırlamak ve hazırlanan programa göre gerçekleştirmekten sorumludur.

Eğitim ve kontrol yapacak personel

MADDE 6 – (1) Ticari hava taşıma işletmelerinde;

a) Yer eğitimleri ve kontrolü,

b) Acil durum ve emniyet teçhizatı eğitimi (ESET) ve kontrolü,

c) Ekip kaynak yönetimi (CRM) eğitimi:

- ç) Tehlikeli madde kuralları (DGR) eğitimi ve kontrolü,
- d) Yol eğitim ve kontrolleri (LIFUS/ LC),
- e) Alıştırma ve kontrol uçuşları,

işletici tarafından tayin edilen ve Genel Müdürlük tarafından kabul edilebilecek uygun niteliklere sahip personel tarafından gerçekleştirilecektir.

Yer eğitmenlerine ilişkin gereklilikler

MADDE 7 – (1) Yer eğitimleri ve kontrolünü yapacak eğitmenlerin Genel Müdürlük tarafından kabul edilebilir olması için;

- a) Sivil havacılık sektöründe asgari bir yıl tecrübeye sahip olması,
- b) Eğiticinin eğitimi konusunda eğitim görmüş olması veya pedagojik formasyon eğitimi verilen okullardan mezun olmuş olması veya uçuş öğretmeni sertifikası sahibi olması,
- c) Vereceği eğitimin kapsamına uygun olarak İnsan faktörleri / CRM konularında eğitim görmüş olması,
- ç) Eğitim ve kontrol yapılacak konuda mesleki tecrübeye sahip olması gereklidir.

ESET eğitmenlerine ilişkin gereklilikler

MADDE 8 – (1) Acil durum ve emniyet teçhizatı eğitimi (ESET) ve kontrolünü yapacak eğitmenlerin;

- a) Sivil havacılık sektöründe asgari bir yıl tecrübeye sahip olması,
- b) Eğiticinin eğitimi konusunda eğitim görmüş olması veya pedagojik formasyon eğitimi verilen okullardan mezun olmuş olması,
- c) Eğitim ve kontrol yapılacak konuda mesleki tecrübeye sahip olması gereklidir.

CRM eğitmenlerine ilişkin gereklilikler

MADDE 9 – (1) Kokpit ekibi ekip kaynak yönetimi (CRM) eğitmenlerinin;

a) Bir uçuş ekibi üyesi olarak güncel ticari hava taşımacılığı tecrübesine sahip olması ve

1) ATPL lisansını alırken Human Performance and Limitations (HPL) sınavını başarıyla geçmiş olması veya

2) ATPL lisanslandırmasına HPL dâhil edilmeden önceki bir zamanda Uçuş Ekibi Lisansı almış ise, HPL konularını kapsayacak bir teorik HPL kursu almış olması,

b) Başlangıç CRM eğitimini tamamlamış olması,

c) İlk kez başlangıç CRM eğitimini verirken bir kalifiye CRM eğitmeni tarafından gözlemlenmesi ve başarılı olması,

ç) Bu fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerine bağlı kalmaksızın,

1) CRM eğitmen sertifikasına sahip bir uçuş ekibi üyesi, aktif uçuş görevi sonlanmış dahi olsa, CRM eğitmenliğine devam edebilir,

2) Kokpit ekibi üyesi olmayan, havacılık veya sosyoloji, psikoloji vb. sosyal bilimler konularında tecrübeli, operasyon ve kokpit ekibinin çalışma ortamı hakkında yeterli bilgiye sahip personel/kişiler HPL bilgisine sahip olmaları durumunda CRM eğitmeni olabilirler.

3) Önceden uçuş ekibi üyesi olarak görev yapmış HPL bilgisine sahip personel/kişiler operasyon ve uçak tipi ile ilgili bilgilerini yeterli seviyede muhafaza etmeleri durumunda CRM eğitmeni olabilirler.

(2) Kabin ekibi ekip kaynak yönetimi (CRM) eğitmenlerinin,

a) Bir kabin ekibi üyesi olarak uygun ticari hava taşımacılığı tecrübesine sahip olması,

b) HPL konusunda eğitim almış olması,

c) Başlangıç ve işletici CRM eğitimlerini tamamlamış olması,

ç) İlk kez başlangıç CRM eğitimini verirken bir kalifiye CRM eğitmeni tarafından gözlemlenmesi ve başarılı olması,

d) Kabin ekibi üyesi olmayan, havacılık veya sosyoloji, psikoloji vb. sosyal bilimler konularında tecrübeli, operasyon ve kabin ekibinin çalışma ortamı hakkında yeterli bilgiye sahip personel/kişiler HPL bilgisine sahip olmaları durumunda CRM eğitmeni olabilirler.

e) Önceden kabin ekibi üyesi olarak görev yapmış HPL bilgisine sahip personel/kişiler operasyon ve uçak tipi ile ilgili bilgilerini yeterli seviyede muhafaza etmeleri durumunda CRM eğitmeni olabilirler.

f) CRM eğitmen sertifikasına sahip bir kabin ekibi üyesi, aktif uçuş görevi sonlanmış dahi olsa, CRM eğitmenliğine devam edebilir.

(3) Eğitim ve kontrol yapılacak konuda bilgi ve tecrübeye sahip olması,

(4) Eğiticinin eğitimi konusunda eğitim görmüş olması veya pedagojik formasyon eğitimi verilen okullardan mezun olmuş olması,

(5) İnsan faktörleri eğitimi görmüş olması,

(6) CRMI eğitimi görmüş olması,

(7) İlk defa CRM eğitmeni olarak atanmaları durumunda; işletmede en az 1 yıldır çalışıyor olması gereklidir. Bu gereklilik bu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinin 2 nci ve 3 üncü alt bentleri ile ikinci fıkrasının (d), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen personel/kişiler için aranmaz.

(8) İşletmenin ilk defa ruhsat alımı durumunda bu maddenin birinci fıkrasının yedinci bendi gerekliliği aranmaz.

(9) Ekip kaynak yönetimi (CRM) eğitimi verecek eğitmenlerin, eğitmen olarak atanmalarına müteakip, eğitmenliklerinin geçerli olabilmesi için en az yılda bir eğitim vermeleri gereklidir. Son bir yıl içinde eğitim vermeyenlerin eğitmenliklerinin tazelenmesi için deneyimli CRM öğretmeni gözetiminde eğitim vermelidir.

DGR eğitmenlerine ilişkin gereklilikler

MADDE 10-(1) Tehlikeli madde kuralları (DGR) eğitimi ve kontrolünü yapacak eğitmenlerin;

a) Sivil havacılık sektöründe asgari bir yıl tecrübeye sahip olması,

b) Eğitiminin eğitimi konusunda eğitim görmüş olması veya pedagojik formasyon eğitimi verilen okullardan mezun olmuş olması,

c) Tehlikeli madde kurallarına ilişkin temel ve öğretmenlik eğitimlerini başarı ile tamamlamış olması gereklidir.

Yol eğitim ve kontrollerini yapacak kaptan pilotlara ilişkin gereklilikler

MADDE 11 – (1) Yol eğitim ve kontrollerini (LIFUS/ LC) yapacak kaptan pilotların;

a) İşletmenin yaptığı operasyonlar konusunda yeterli bilgiye ve tecrübeye sahip olması,

b) İlgili tipte ilk defa atanmaları durumunda; işletmede en az 1 yıldır çalışıyor olması,

c) İlgili tipte en az 500 saat uçuş yapmış olması,

ç) Son iki yeterlilik testinde (işletme yeterlilik testi (OPC) ve lisans yeterlilik testi (LPC)) başarılı olması,

d) Yol eğitim ve kontrollerine yönelik ekip kaynak yönetimi (CRM) konusunda bilgilendirilmiş olması,

e) Uçaklar için sol sandalyedeki pilotlara eğitim verilmesi halinde sağ sandalye eğitimi, helikopterler için sağ sandalyedeki pilotlara eğitim verilmesi halinde sol sandalye eğitimi almış olması,

f) Eğitiminin eğitimi konusunda eğitim görmüş olması veya pedagojik formasyon eğitimi verilen okullardan mezun olmuş olması,

g) Gözetim altında yol uçuşları (LIFUS) ve yol kontrolleri (L/C) konularında yer ve uçuş eğitimi başarı ile bitirmiş olması gereklidir.

(2) İşletmenin ilk defa ruhsat alımı veya filosuna farklı tip hava aracı eklenmesi durumunda Genel Müdürlükten onay almak koşuluyla bu maddenin birinci fıkrasının (b) ve (ç) bentleri gereklilikleri aranmaz.

(3) Hava taksi işletmelerinde birinci fıkranın (b), (ç) ve (g) bentleri gereklilikleri aranmaz.

(4) Hava taksi işletmelerinde birinci fıkranın (c) bendi 200 saat olarak uygulanır.

Kabin alıştırma ve kontrol uçuşlarını yaptıracak personele ilişkin gereklilikler

MADDE 12 - (1) Kabin alıştırma ve kontrol uçuşlarını yaptıracak personelin;

a) İşletmenin yaptığı operasyonlar konusunda yeterli bilgiye ve tecrübeye sahip olması,

b) İlgili tipte ilk defa atanmaları durumunda; işletmede en az 1 yıldır kabin amiri olarak çalışıyor olması,

c) Son bir yıl içerisinde yapılan eğitim ve kontrollerde başarılı olması,

ç) Eğitiminin eğitimi konusunda eğitim görmüş olması veya pedagojik formasyon eğitimi verilen okullardan mezun olmuş olması,

d) Alıştırma ve kontrol uçuşları konusunda yer ve uçuş eğitimini başarı ile bitirmiş olması gereklidir.

(2) İşletmenin ilk defa ruhsat alımı veya filosuna farklı tip hava aracı eklenmesi durumunda Genel Müdürlükten onay almak koşuluyla bu maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri gereklilikleri aranmaz.

Ortak gereklilikler

MADDE 13 – (1) Eğitim ve kontrol yapacak olan personelin, atamalarına müteakip işletme iç prosedürlerine göre eğitim ve kontrole girmesi gereklidir.

(2) Yer eğitimleri ve kontrolünü yapacak olan eğitmenin gerekli eğitimlerden geçmesini müteakip, tecrübeli bir eğitmen gözetiminde asgari 1 eğitim ve kontrol yapması, başarılı olması gereklidir. Eğitmenler eğitim verdiği konuda olan güncel gelişmeleri takip etmekten, gereken tazeleme eğitimlerini almaktan ve eğitim konusunda olan büyük değişiklikler doğrultusunda gerektiğinde eğitimi yenilemekten sorumludur.

(3) Eğitim ve kontrol yapacak personele ilişkin asgari gerekliliklere ilişkin prosedürler işletmeler tarafından İşletme El Kitabında tanımlanır.

(4) Eğitim ve kontrol yapmak üzere atanan her personel için işletme içinde Eğitim ve kaliteden sorumlu yönetici personel onayları ile yürürlüğe girecek onay formu düzenlenir. Örnek form Ek-1’de yer almaktadır.

(5) Bu Talimat kapsamında hava taksi işletmeleri tarafından bu Talimatta belirtilen asgari gerekliliklerin sağlanması koşuluyla işletme dışından eğitmen görevlendirilebilir.

(6) Detayları işletme el kitabında belirtilerek, Genel Müdürlükten onay alınması koşuluyla işletmeler tarafından yer dersleri için uzaktan eğitim ve kontrol sistemi kullanılabilir.

(7) Bu Talimat kapsamında yer dersi, yol eğitimi, alıştırma uçuşu ve kontrol yapacak kokpit ve kabin eğitmenlerinin bu madde gerekliliklerini sağlaması gereklidir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

İdari Yaptırımlar, Çeşitli ve Son Hükümler

İdari Yaptırımlar

MADDE 14– (1) Bu Talimatta belirtilen kurallara uymayan işletmelere 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 27nci, 30uncu, 141inci ve 143üncü maddelerinde belirtilen cezai hükümler uygulanır.

Geçiş süreci

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) İşletmecilerin, bu Talimatın yayımı tarihinden itibaren mevcut durumlarını 6 ay içinde bu Talimata uygun hale getirmek zorundadır.

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Talimatın yayımından önce eğitim ve kontrol yapan personel için bu Talimatta belirtilen çalışma tecrübesi şartı aranmaz.

Yürürlük

MADDE 15– (1) Bu Talimat yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16– (1) Bu Talimat hükümlerini Genel Müdür yürütür.

SHT OPS N - O' da belirlenen kriterlere göre Eğitim ve Kontrol yapacak personelin gerekliliklerinin detayları
Details of Training and Control Personnel requirements according to criterias mentioned in SHT OPS N - O

1. **Şirket Company** :
2. **Görevi Position** :
3. **T.C. Kimlik Numarası Identity Number** :
4. **İsim Name** :
5. **Telefon/Faks/E-mail Phone/Fax/E-mail** :
6. **Göreviyle ilgili nitelikler Qualifications relevant to the item (2) position** :

.....
.....
.....

7. **Pozisyonuyla ilgili iş deneyimi Work experience relevant to the item (2) position** :

.....
.....
.....
.....

Kişisel Adresi İçeren Özgeçmiş See enclosed CV (incl. private address)

Ek(ler) Attachment(s) :

Başvuru sahibi İmzası Signature of Applicant : **Tarih Date** :

Başvuru sahibini kabul eden yetkili Şirket personeline ait isim ve imza :

Name and Signature of authorised Company staff member accepting this person :

Eğitimden Sorumlu Yönetici Personelin İsim ve İmzası:

Tarih Date :

Name and Signature of Crew Training Post Holder

Kalite Sisteminden Sorumlu Yönetici Personelin İsim ve İmzası:

Tarih Date :

Name and Signature of Quality Manager